

OVIDIU

PRIMA

REVISTA LITERARA DOBROGEANA

APARE BILUNAR

Redacția și Administrația

CERCUL LITERAR „OVIDIU”

CONSTANȚA

Sumarul No. 18

Gr. G. Toilescu. Monumentul triumfal de la Adam-Klissi (urmare).
B. Ultima explorare.

Gr. Mălinescu. In goana gândului.
(Alfred. poem.)

Sir Lionel. Legea naturală asupra
heredității (Atavism). sfârșit.

Aurora. Spre soară când răsare luna.

E. Flavian. Spre polul Nord.

Virgil Andronescu. Toga la Romani
(sfârșit).

Pr. Ecu. G. Rădulescu. Napoleon I
(Reflexiunile sale despre divinitatea creștinismului și mântuirea omului).

Lecotenent. M. D. Ionescu. Insula Serpilor (urmare).

Dem. Munteanu-Rimnic. Spove

CONSTANȚA

TIPOGRAFIA „ROMÂNĂ” MARIN PURES

1899

Colaboratorul nostru, Domnul locotenent M. D. Ionescu, destul de bine cunoscut cititorilor acestei reviste va publica peste curând scrierea „Dobrogea“, care, pe lângă notele culese de D-sa în diferite voiajuri, va conține o compilare de aproape tot ce s'a scris referitor la provincia noastră de dincoace de Dunăre.

Nu putem îndestul recomanda opera D-lui Locotenent Ionescu, rezultatul unei muncii stăruitoare de 5 ani abonaților noștri și persoanelor doritoare de a cunoaște Dobrogea din toate punctele de vedere.

Isvóarele, de care D-sa s'a servit, sunt destul de autoritare pentru a da valórea scrierii ce recomandăm citim, între alți autori, pe :

A. Boué, A. de Lapparent, A. Richard, Anastasin V, Avril Bazancourt Bibessu (Princ.), Broglie Calimach, Cantemir Dem. (Princ.), Corréard, Dănescu Gr, Dările de sémă ale Județelor Tulcea și Constanța, D'Holgnier, Durny, Engelhard, Hammer, Harța Dobrogei lucrată Marele Stat Major Seala $\frac{1}{100000}$ (60 foi), Hasden, Herodot, Hey, Ionescu I. Kanitz, Lebeau, Lelewel, Lejean, Mommsen, Mery, Moltke, Nacian, Ovid Peters, Karl F. Peyssonnel, Papiu Ilarian, Ramband, Reclus, Roussset, Sturza Dem. Ștefănescu Gr. Sontzo, Sness Tocilesc, Tott, Ubicini, Urechia, Wiszniewsky, Xenopol,

Uvragiul se va compune din patru părți (geografia matematică, fizică, politică și economică) și va fi însoțit de 4 hărți colorate, mai multe planuri, schițe, vederi, tipuri etc. intercalate în text, un index alfabetic de peste 3500 numiri proprii și va forma un singur volum în 8.º de cel puțin 800 pagini.

Costul unui volum va fi de 1 lei pentru abonați, plătit la primirea uvragiului; în comerț 1 lei.

Persoanele doritoare a se abona sunt rugate a subscrie alăturată listă și a o înapoi a pe adresa Cereului.

Conferințele Cereului literar „Ovidiu“

Duminică 27 Iunie a. e. tot în saloanul casinului comunal a avut loc erudita și frumoasă conferință „o privire generală asupra istoriei Dobrogei“ ținută de d-nul profesor Virgiliu An. Ionescu al cărui resumat se va da în numărul viitor al revistei.

Aceasta este prima din seria de conferințe, ce cereul literar „Ovidiu“ și propune a ține în fie-care lună conforma statutelor.

În numărul viitor se va anunța noua conferință și data ținerii ei.

Conferința a fost însoțită și de o mică serată musicală, în care distinsul nostru profesor Șmeck cu arceșul minunat, acompaniat de talentata d-sórá Elenața Butter au fost viu aplaudați și rechemăți de onof. public.

Tot asemenea au dobândit meritate și repetate aplause-micilor frați Maior D. Mihail pentru precisiunea și esactitatea cu care a executat atât pe piano cât și din viórá bucățiile anunțate.

D-nul Profesor E. Flavian a recitat monologul anunțat atât de bine și atât de plăcut în cât în aplauzele publicului a trebuit să mai recireze o anecdótă de D. Speranță.

Serbări Școlare. — După cum am anunțat la 20 Iunie a. e. a avut loc serbarea școlară, dată de institutul român de domnișoare de sub direcțiunea d-șoarei Lelia Petraru, în saloanul Comunității Elene „Elpis“ pentru finele anului școlar 1898 și 99.

Reușita acestei serbări a întrecut ori-ce așteptare publicul numeros, care a asistat a adus mulțumiri prin aplause sgomotoase d-rei directoare cum și la tot personalul institutului.

O dare de sémă s'a publicat de ziarul Adevărul de la 2 Iulie a. e vom menționa numai că s'a uitat a se spune că costumul elevelor atât în piesa „Visul României“ cât și în „Copii pioși“ a fost tot atât de bine

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

MONUMENTUL TRIUMFAL

DE LA

ADAM-KLISSI

II

Istoricul cercetărilor de până acum asupra
monumentului triumfal de a Adam-Klissi

(Urmare)

B. Ultimele Explorațiuni

Studiul din nou al inscripțiunii cu ajutorul celor cinci bucăți de litere găsite în ultimele săpături și a altor două fragmente aflate puțin după aceea în cimitirul Akpunar, a confirmat restituirea noastră, afară de primul rând, unde trebuie citit: **M a r t i U l t o r i**,¹ Prin urmare acum numai putea să înceapă nici o îndoială, că gigantică clădire de la Adamklissi era un trofeu închinat zeului războiului, lui **Marte războiului**, de către marele împărat Traian în anul 109 în semn de recunoștință pentru învingerea și nimicirea poporului dac, pentru prefăccerea Daciei în provincie romană. Turnul, ce stă încă în picioare, a servit de basă trofeului propriu zis, care, pentru a

¹ Observând mai de aproape fragmentele, am constatat urmele unui **T** între **VL** și **OR** și ale lui **I** după **OR**, de aci cuvântul **ULTORI**. De asemenea este sigură și litera **A** după **M** la începutul primului rând, de unde rezultă lectura **Ma(rti) Utori**, în loc de **Moesiae Utor**, cum propuseseam mai înainte.

fi văzut de departe, pentru a inspira temere și a opri pe barbari ca să nu-l strice, a fost așezat pe o temelie așa de colosală, înaltă mai bine de 20 metri. Ast-fel un monument istoric de primul rang era smuls din negura uitărei; printr'ensul o nouă pagină se introducea în analele glorioase ale patriei; dar istoria veche, ca și istoria artei antice, dobândeau noi probleme de deslegat: trofeul pentru isbândile repute în Transilvania și Banat, ce căuta să se înalțe în câmpiile Dobrogei? În epoca lui Traian, când arta la Roma, ca și în marile centre de cultură se găsea în plină prosperitate, creând opere ca **Columna traiană**, cum se putea sculpta așa de urât, de grosolan și de stângaci pietrăile cele în patru muchii de la Adamklissi, destinate ca să îmbrace o clădire de minunată întocmire arhitectonică, operă mai stră a unui mare arhitect? Și apoi subiectele de război de pe acele pietrăie, nu aveau între dânsese vre-o legatură? vre-o succesiune logică? nu glăsuiau ele o limbă înțeleasă? Era aci o adevărată revelațiune istorică și artistică, care trebuia să fie tilcuită, multe cestiuni, care trebuiau lămurite. Deci, o nouă campanie de cercetări, de muncă și silințe. La 20 Decembre 1890 am sumpus la cunoștința **M. S. Regelui**, în

audiența, privată, rezultatele săpăturilor, în ședința de la 21 Decembrie a Academiei române, comunicațiunea ce am făcut dete naștere la o viuă și interesantă discuțiune.¹ O și după aceea, d. T. Maiorescu, ministrul de atunci al învățământului public, bine voia a'mi înlesni mijlocele ca să merg în Italia pentru studiul comparativ al monumentelor din epoca traianică. Două luni aprópe cât am stat la Roma, am vizitat cu amăruntul muzeele, în particular Muzeul Lateranului, unde în timp de patru săptămâni am studiat mulajele în gyps de pe baso-reliefurile Columnei lui Traian și alte sculpturi referitoare la războiul dacic. Sculpturile arcului de triumf de la Benevent le-am examinat la fața locului; cât pentru arcul de la Susa, regretatul senator Fabretti, directorul Muzeului din Turin a bine-voit a'mi pune la dispozițiune unicele fotografii, ce există după acele reliefuri. În ședința de la 23 Ianuarie 1891 a Institutului Archeologic German din Roma, am citit o relațiune asupra monumentului Adamklissi,² de care apoi s'a ocupat cu mare interes presa italiană din capitală și provincie.³ M. S. Regele Umberto a binevoit a mă primi în audiență și a examina de aprópe numeroasele fotografii și desenhuri ale Trofeului dobrogean. La în-

tórcere, oprindu-mă în Viena, am ținut o conferință la Societatea arheologică și filologică (ședința din 24 Februarie) asupra aceluiași subiect, iar în ședințele de la 15 Aprilie și 5 Iulie, acelaș an, Academia română a luat cunoștință de rezultatele studiilor, ce întreprinsesem în clasică și frumoasă Italia. Zece zile după aceea imi era rezervată o plăcută surprisă Părerea, ce susținusem în sinul Institutului arheologic din Roma, că orașul antic de lângă monumentul Adamklissi s'a numit Tropaeum Traiani¹ și că este identic cu Τροπαιος din listele lui Hierocles, a fost confirmată prin aflarea în ruinele orașului, în ziua de 15 Iulie 1891 a unei inscripțiuni din a. 115(116), dedicată împăratului Traian de către locuitorii Tropeenii Traianenii (Traianenses):²

NER
I. AVG. GERM. DAC. PARTHIC
OT. XX. IMP. XII. COS. VI. PP.
IANENSES. TROPAEENSES
OSCIOMVRENA COELIOPOM
IO FALCONE. LEG. AVG. PR

[Imp(eratori) Caes(ari) divi Nervae f(ilio) Mer[uae Tra]iano Opt[imo] Aug(usto) Germ(anico) Dac(ico) Parthic(o), [port(ifici) max(imo), [tribunicia) p(ot(estate) XX imp(eratori) XII. co(n)s(uli) VI. p(atri) p(atriciae) [Tra]ianenses Tropaeenses [Q. R]oscio Murena Coelio Po[impeio] Falcone leg(ato) pr(o) [pr(aetore)].

¹ Acastă ipotesă o basăm mai întâiu pe inscripțiunea C. I. L. I. supplementum nr. 7484: ordo splendidissima municipii Trop(ei) și pe analogia cu Tropaea Augusti, astăzi la Torbiosa Turbia de lângă Monaco. Veți despre ipotesa mea, J. Toutain, Une nouvelle inscription de Troesmis, Rome 1891, p. 13 seq.

² Veți Gr. G. Tocilessu, Castrul Tropaeum Traianum de la Adamklissi, București 1892, în t. - Arch.-epigr. Mitth. XVII, p. 106.

(Va urma)

Gr. G. Tocilescu

¹ Analele Academiei române, seria II, volumul XIII, p. 29-41.

² *Bullettino dell' Imp Istituto Archeologica Germanico*, vol. VI, Anno 1891, Fasc. I, p. 151 seq.

³ Din multele ziare italiene, care au vorbit despre monument cu ocaziunea conferinței mele de la Institut, voiți cita: *Fanfulla* (1 Febr.) art. de L. Borsari. - *Corriere di Napoli* (14 Febr. 1891) art. de V. Spinazzola.

ALFRED

Poem

I

IN GOANA GINDULUI

I s'a părut atunci că e perfect de clar
 Natura cum îi dă lumina ca un dar,
 Și cum, în faptul ei atât de-adevărat,
 Se simte strins și el cu traiul lui legat.
 Dar iată că zări, ca niște mări: tuiui,
 Intuncându-se luminile'n lumin',
 Realul în real că nu mai poate fi,
 Ca totul în alt tot de-ar fi și s'ar ciocni.
 Și parcă încă tot s'ar mai fi dumerit
 De-acest neașteptat făcut ce l'a uimit,
 Când i se năzări deodată în cuprins
 Vag totul în nimic, de niciăure prins.
 Și se înfioră, văzându-se perdut
 În haos, neștiind, în ist necunoscut
 Fin jur în jurul lui, anume cu ce fel
 De rost și scop ursit pe lume este el.

Dar iar, într'un avânt de dor suprem, zărind
 Din carul lui oprit lumina, și sărind
 Pe-o pașură de foc, calare a purces
 Să prindă zburătorul lumii înțales.
 Și goană, că, decit, e-ar ști că i-ar căpa
 Înouratu'i gând de dor de-a scăpăra,
 Vrea, până dincolo de lume, la infinit,
 Cu dînsul fulgerând, să'fie tot vădit.

Și fugăritu'l-a cu leaș de teorii
 Să'i prindă tainele și negrele'i vecii.

Fugărit, ca și cînd voia al amăgi,
 Îndată se lîsă mai mai ajuns de a fi;
 Ș'apoi începe iar s'alerge, de părea,
 Feodată, dintr'un salt, că nu se mai zărea.
 Huziile lui sînt însă mări, așa
 Că s'ar fi revoltat să'i spună cineva
 Că sînt absurde. Ce?... Absurdul dacă'i dat
 Atît de mult în gînd, e fapt adevărat;
 Și dacă ne-am întors la supra natural
 Să tindem, spiritiști, de ce n'ar fi fatal,
 Se'ntreabă el atunci, să fie clar și strins,
 Ca de hipnoză dat, vădit tot din cuprins?
 Absurd!... Dar e cuvînt, acesta, și e deci
 Cameleon, nu sînx întepenit de vecl.

Și cum îl vrea fință vie, pentru ce
 Să nu'l mai fie chip alvele de-a pute
 Să'nghezuiască'n cap imensul comprimat,
 Făcînd din sfere mari punct idealizat?
 Și se gîndi, că, tot, pînă la nemărginit,
 În fraza lui să stea deplin și lămurit,
 Aidoma cum e, pur, clar, cristalizat,
 Ca cifra în concret de haos despoiat.
 Și totul cela, deci, mereu nețarmurit,
 Trup în întins și'n timp mereu neodihnit,
 Să'l poată înjgheba exact în capul lui,
 Cu lumea ce-o știa că nu-l a nimărit;
 Ș'atunci, el, artizan, luînd din univers
 Miniatura lui, ca sufletul în vers,
 Intocmai cum îi și din ce-o fi consistin l.
 Să'l poată confunda cu propriul lui gînd.

Și astfel, după ce s'a fost trudit grozav
 Să dea de rost, crezu din nou cum că din sclav
 Al firei, însirșit, de asă dată chiar
 Cu siguranță e stăpin pe senzual clar,
 Și din mister virgîn mai are înc'un pas
 Și va descoperi al lumii fapt în glas.
 Atunci, în verbul sfînt, genezele cu dor
 De devenire mari, eșind din taina lor,
 Măestru i-or șopti și i se vor scanda
 Cu melodii cerești ce se vor revărsa
 Ca zorii zilei dulci în calde regiuni,
 Scăldate cu lumină și farmec de minuni.
 Așa, deci, după miș și miș de ani, de cînd
 Mereu trudit'u-s-a al oamenilor gînd,
 Să poată limpezi al lumii lung mister,
 Și n'a putut decit, cu clipele ce'i pier,
 Să'l vadă că'i etern, și n'a aflat măcar
 În beznă de ce e lumina lumii chiar;
 Acuma, el, va ști, cu farmec ca de dor,
 Iluminat d'un far cu foc strălucitor,
 Frumosul absolut, precum ar fi un vers
 Cu fapta scris sublim și viu în univers.

Dar, într'o clipă iar, se vede înapoi,
 Năprasnic aruncat în marea de nevoi,
 În care parcă gînd de gînd e alungat,
 Și unde, el, om, fir de praf, e spulberat.

Și, totuși, nu se dă; ci, aprig alergînd,
 O ia spre nesfirșit, pe calul lui de gînd.
 Și goană iar. Căci vrea al lumii fapt leit
 În chîntesența lui să'l vadă născădit,

Și veșnicia lui, înfiptă'n titva sa,
Cu clipe de idei s'o poată închega.

În sfere de gândiri, din ce în ce mai sus,
Cu cel din urmă senz al minții că s'a dus...
Dar, peste timp călcînd, de spațiu că dădu;
Și, peste spațiu cînd sări, în timp căzu.
Și tot așa, mereu, dînd de necunoscut,
Cu faptul lumii că, se ia la întrecut....
Ș'ajunge la cal verzi. Sufl, urluit, ursuz,
Nu vrea decît argil sub vîz și sub auz;
Ș'apoi, din ce în ce tot mai subtilizat,
Nu vrea decît văzduh în tot ce'l întrupat.
Și repede ast-fel, ca nimicît de viu,
Anapoda se vrea eșit de gust săleii
În chiar făptura sa, și stînd nepriceput,
Privind la cer uimit de-atît necunoscut,
Se crede aruncat din beznele de sus
În al vieții chin, deaberbeleacul dus,
Mereu rostogolit, ca'n prada unui vis
Căzînd înforat în nesfîrșit abis.

În truda gîndului, în zăpăceala lui
De-atîtea frămîntări cu crierii tehuș,
Voia să știe tot, și'n tot cum e, și ce?
Dar tocmai cum și ce îl par o zețeme
Teribilă, ș'ar vrea să muște el turbat,
În îndocala sa de patimi tulburat,
Și colțul lui virit să nu mai lese pic
Le vrea putere, ci, tot mort, și viu nimic.
Ș'atunci, posomorît, de gînduri vînturat,
I se năzare fix un punct concretizat,
Pe care sprijinit se crede îndestul
Le tare și convins că ce nu'l brut e nul.
Un drob făcîluit din toate cite sint
Ș'îl face, aluat tiesit într'un cuvînt,
Ș'î'n freacă de simțiri, cu pipota din cap,
Lipsit de ideal, în lumea în proșap;
O ia, cum și-ar lua desăgii, și, pe zmei
Purtînd-o, își purta bulendrele idei.
Dar, tocmai cînd gonca mai tare, hăis și cea:
Hop, stă pe loc, și stînd, pocit cum gîfufa:
O toarnă la pachet: materie.—În ea,
Le ipsos, gîndul chiar un bloc sleit îl vrea.
Și ast-tel încheat în cer și pe pămînt,
Colosul dur înfipt e idolul lui sfînt.

Și rumegă mereu, că nu e decît lut;
Și vrea mereu așa să fie numai brut;

Și totuși nici n'ar vrea să vrie, doar ar fi
Cu iz de pesimizm și puhab de-a se ști.

Materie, ș'atît. Căci nu vedea clipiri,
Și focuri, și lumini, ființi cu vii simțiri,
Nici farmecul mijind în văi, în munți, în mări;
Pe toate le credea ca zgura din căldări
Reduse; nu vedea, că, cu bicisnic trup,
Abia li-ajunge lor să serve de calup
Vieții din imens, și lumile că sint
În șirul lui gînd adînc, și lung, și sfînt.
Și niciodată nu și-a dat el seamă cum,
În toate, măsurat, vicața'și face drum,
Drum lung, că, până și'n ascunsul morții chiar
În negrele'i vecii, nu'și stinge al ei far.
Iar, dialectic cit s'a fost d'un timp trudit
Ș'ajungă la un senz precis, concis, vădit,
N'avu simțirea că, și logic poți să fii
Destul de prost, cînd n'ai în suflet forțe vii.
Că, dacă, în torent, un suflet nevăzut
De însuși omul-zeu ce i l-a conceput
Tresare luminos, și'l fulgerul din cer,
În toate, tot așa, puterile nu pier,
Ci, virtuale, trec, cu-al lor potential
Exteriorizat, în tainic ideal.
Om, brută, gîză, păiu, și flori, și bolovan
De piatră dur înfipt în trupu'i grosolan,
Și toate cite sint, simțindu-se, devin
Puternice și tind la faptul lor divin.
Iar, în al firei jghiab adînc, ce-ar fi de om,
De-ar fi suptire fir, sau caer în atom,
Sau mai mărunță chier, gîndirea?... În ideii,
Nu vede că s'puteri și miș de dumnezei,
Și dumnezeii toți din lume adunați
Nu'l vede că s'ciopliți, sublimi și minunați
Cu tainicul tojag din al naturei briu,
De malstrul ziditor, Amorul veșnic viu.
Căci cine n'a simțit adînc în eul său,
Că prin iubire e și om și dumnezei,
Și cine n'a iubit?... Și ce se poate ști
Mai mult decît ce știm: c'a fi e a iubi?

Păgini, dihanii toți, acei ce și-au creat
Un dumnezeu de puf materializat
Cu pista lor din cap. Și, scurs, Alfred era
În îndoiala lui de ani, întregi așa.
Tot danga danga dînd, un gînd hodorogit
Sua a gîrgăunî în capul lui dogit.

Supt până în adinc de suflet, s'aburea
 În nouratic gând, nimic nu mai credea,
 Boț mototol făcînd din toate; și, pe-atunci,
 La opt-spre-zece ani, își tot țivea năluca,
 Vrînd totul, sau nimic, urzînd din teorii
 Pe cute lumea lui cu negre mari pustif;
 S'apoi, decodată, iar, nășălnic, își dădea
 Gîndirea la pilit și simțul la rîndea.

Astfel era atunci Alfred, copil stricat
 De nordul cu idei sleite, torturat
 De boala cea mai grea ce bîntuie de cînd
 Sălbătăcesc în om și inimă și gînd,
 Cinisul. Si, de-atunci, viața'î este chin,
 În bine ca și'n rău suride cu venin.

Gr. Mălinescu

Legea naturală asupra heredității (Atavism)

Am arătat până aci cât e de mare influența ce se transmite din tatăl în fiu prin hereditate, fie ca fizic, fie ca moral, inteligentă și chiar pasiune; acum voi cerceta oare-cari maladii, constatate până la evidență că ele se moștenesc prin naștere, și voi resuma pe fie-care, lăsând la o parte comentariile prea mari. această sarcină în-cumbând medicilor, cari le vor face paralele cu cercetările și descoperirile ce fac zilnic prin diferite spitale.

Cancerul. Această boală, teribilă, e constatată, și ați nu se meî îndoește nimeni, că e o boală hereditară. De câte ori o mamă a sucombat din cauza unui cancer ce l'a avut la sân sau la matrice, și copiii săi, mai târziu, au sucombat tot de această maladie; însă, la ei, s'a arătat la stomac, la față, sau în alte părți a le corpului; dar, cu acesta nu se poate susține că boala trebuia neapărat se apară pe organele similare a le autorului bolnavului, căci organele sunt aceleași la speța umană, dar niște organe, deși sănătoase în aparență, ele, conținînd în sine germenul răului, organul cel mai predispus lasă să apară răul în totă golicieunea lui.

Tuberculosa. Tuberculosa e de asemenea

o boală hereditară, mai fie-care om și poate aminti, anume familii, cât au fost de dureros decimate de phthisis, sub diferite forme în chipul cum a apărut. Câte odată seceră micii copilași din frageda lor vîrstă și se arată sub formă de meningită sau prin o umflătură care conține o materie albă, sau câte odată se constată mai târziu la tineri de câte 20—25 de ani și, când sucombă, se constată căte o leziune pulmonară tuberculoasă.—Dar sunt atât de multe și varii tuberculele (bubulițele), cari pot da naștere, în ori ce etate a omului, la supurațiuni, interminabile, încât e tocmai ceea-ce face ca această boală să fie așa de grozavă și să ne înspăimînte gîndindu-ne la consecințele ei.

Epilepsia. Apariția acestei bôle, care sdruncină atât de mult corpul epilepticului, trebuie cu drept cuvînt să îngrijască foarte familia în care, din nenorocire, un membru al ei a fost atins de epilepsie: câtă suferință pe bietul epileptic, câtă grijă în familia lui, câte nenorociri se pot întîmpla, și când te gîndești că și această boală e hereditară! Dar ea apare în mod cu totul neregulat, la intervale mai lungi sau mai scurte. Sunt unii autori cari susțin că, câte odată, origina epilepsiei se găsește în alcoolism.

Frapant este încă, că unii scriitori, asupra bôlelor hereditare, trec între aceste bôle: *reumatismul* și *gutta*, și ne aduc exemple precise, culese din experiențe practice ce fac în diferite spitale.

Bôlele venerice au și ele influență asupra noilor născuți, când părinții lor au în sânge bacilul acestor bôle, însă aceste toate nu se pot trece într'o revistă citită în familie. Asupra acestor bôle fie-care cap de familie să'si procure cunoștințele din cărți speciale.—Cel mai mare dar natural este sănătatea, și căți nu'l disprețuiesc pentru un moment, iar mai în urmă regretă amar, vîdînd nenorocirea ce a adus în familie prin propria lor neglijență! Insa atunci e prea tîrziu.

(sfârșit)

Sir Lionel

Spre seară când răsare luna

I

*Spre seară, când răsare luna,
Când în odaie-i întuneric,
Atunci aleanul mă cuprinde
Și retraesc un vis feeric.*

II

*Adorm, pleoapele deschise
Și'n inimă 'mă simțesc repaos.
Ier, nu rămân cu nici-o urmă
Intr'un etern și dulce haos.*

III

*Iar când lumina se aprinde,
Incep să plâng cu intristare,
Căci învățasem ce-i viața,
In mult adâncă mea visare.*

IV

*Plângând, simțesc cum se desleagă
Ciniliturile vieții,
Că numai visu-i fericirea
Iar restu-i de răccala gheței.*

Constanța 28 Iunie

Aurora

SPRE POLUL NORD

(Urmare)

În anul 1878 interesul științific în-
pinse de astă-dată pe Americani, ca
să organizeze o expediție polară

Amiralitatea americană primi pro-
punerea, din partea proprietarului
ziarului „New-York-Herald, care oferi
steamărul „Jeaneta“ și cheltuelile ne-
cesare, și expediția fu proiectată în
mod oficial. Ea fu pusă sub comanda
locot. W. de Long, francez de ori-
gină și plecă din portul San-Fran-
cisco în Iulie 1879.

E una din cele mai nenorocite
expediții, dacă nu chiar cea mai ne-

norocită. Cu toate acestea și ea avut
un rezultat bun, acela pe care s'a
bazat Nansen, când a întreprins că-
lătoria sa și despre care vom po-
meni la locul său.

Drumul pe care avea să'l ia, tre-
buia să difere de al celor l'alte es-
pediții.

În adevăr Long, merse de alungul
côtei de apus al Americii, traversă
strimțoarea de Bering, ținând direc-
ția nordului.

Steamărul Janeta fu văzut pentru
ultima dată la 2 Septembrie, căci de
la această zi, nu s'a mai aflat nimic,
nici prin știri, nici prin cercetările
făcute.

Opinia publică emoționată, came-
rile americane votară în unanimitate
fonduri pentru a se organiza espe-
diții de cercetare, din cari cele mai
multe nu avură vre-un rezultat. Nu-
mai aceia a căpitanului „Wadleigh“
căruia îi căzuse sarcina să cerceteze
insula Wrangel, o explorează în toate
direcțiunile și 'i fixă mai bine forma
și dimensiunile.

Apoi pătrunse spre nord până la
al 73-lea grad, dar nicăieri nu se
găsi măcar o urmă din cei ce se cre-
dea naufragați.

Tocmai prin Septembrie 1881 gu-
vernul rus, depeșă corespondentului
lui „New-York-Herald“ din Paris, in-
formându-l, că trei indigeni din Si-
beria intilniseră pe la gurile Lenei
11 naufragați ai Jeanetei aproape
morți de foame și de alte privațiuni,
cari prin semne dăduseră a înțelege
că și alți tovarășii trebuie să fie în par-
tea cea l'altă a deltei sus zisului riū.

Imediat se organizară expediții de salvare. Inginerul Melville, el însuși naufragiat, făcând cercetări descoperi în adevăr rămășițele lui de Long și a tovarășilor săi, dar ce folos, căci reduși de fôme și frig, dormeau deja somnul vecinic sub greu lîțoiu de zăpadă.

Alături de corpul nefericitului comandant al expedițiunii s'a găsit carnetul său de notițe, care împreună cu povestirile orale ale locotenentului Bellot, ne dau o idee clară a supra tuturilor peripețiilor prin care a trecut Jeaneta, de la plecare și până la dispariția ei.

La 2 Septembrie, Jeaneta a fost văzută pentru ultima dată, mergînd în direcțiunea de Nord-Vest. După un parcurs de 30 de mile, ea fu cuprinsă de ghețuri și de noaptea polară, care dură din Noembrie până la 20 Ianuarie 1880.

Trecu vara și veni o nouă iarnă, fără ca situația să se schimbe. În luna Mai se ivi scorbutul, acel flagel al expedițiunilor polare și în acelaș timp se terminară provisiunile. Jeaneta continua să alunece încet, fiind târâtă de banchisă.

Prin Iunie, gheața se topi de o dată ca prin farmec și toți credură că sunt salvați, când de o dată nava fu cuprinsă în ghețuri cu îndoită violență și sfărâmată.

Exploratorii se văzură fără adăpost aruncați și părăsiți pe întinsa gheață.

Din acest moment începură preparativele de întoarcere. Echipagiul

fu împărțit în trei echipe pentru a se ușura transportul.

Se luară numai obiectele strict necesare, și se dispuseră pe cinci săni, a șasea fu afectată special pentru bolnavi.

Pentru cazul, când vor găsi mare liberă, păstrară trei bărci, pe care le trăgeau de asemenea în săni. Retragerea trebuia să se facă în direcțiunea sudului, către imbucătura Lenei, așa că distanța de parcurs era de vre-o 50 mile.

După șapte zile de mers, înfruntând greutate și ostenele ne mai auzite, constatară că banchiza pe care mergeau devia încet spre nord-vest, direcție contrarie celei pe care o urmăreau. Spre norocul lor, găsiră mare liberă și atunci putură face us de cele 3 imbarcațiuni, care însă, acum trebuiau scoase și trase pe săni, acum lăsate iar în apă.

Speranța nu-i părăsește. mai ales că acum marea devenise liberă și drumul de parcurs numai era așa de lung.

Aceasta era pe la 12 Septembrie, când cele trei bărci întinseră pânzele pline de încredere, că de acum au scăpat. O furtună le risipi. Una din bărci fu aruncată în mlaștinele Lenei, acesta sui curul flaviului și ajunse la Tunguși, o populație din nordul Siberiei, dar cu care nu se putu înțelege, din cauza neștiinței limbei și deci nu putură esplica, că celelalte două echipe de tovarăși erau risipiți și ei prin apropiere.

Echipa și barca locot. *Long* fu a-

runcată pe coasta Siberiei la locul numit *Sugasta*. Neavând ce mânca se trimeseră 2 din mateloți, cei mai voinici, cari să caute de mâncare. Ei dădură dovada celui mai mare curaj și a celei mai desinteresate abnegațiuni străbătând câmpiile de gheață și îndurând suferința foamei cu o voință de nedescris, până când osteniți se simțiră aproape de moarte și încetară drumul lor. Murbiunzii fură găsiți de niște Tunguși, cari îi salvară.

Nici aceștia nu putură face să înțeleagă, că și alți tovarăși au nevoie de ajutorul lor. Printr'o întâmplare fericită, ei întâlniră pe inginerul Melville, de asemenea naufragiat din prima barcă, care aflând că căptanul trăește, se hotărî să-l caute, dar nu isbuti să-l găsească.

La 1 Ian. 1882, 13 din cei ce mai trăiau din expediția Jeanetei se găseau reuniți la Iacuțk. Din aceștia 11 aparțineau primei imbarcațiuni, doi celei de a doua, lipseau deci din a doua *Long* cu tovarășii săi și oamenii celei de a 3-a imbarcațiuni.

Melville organizează o nouă expediție de cercetare și în adevăr că găsi pe unul din brațele Lenei, cadavrele nenorociților lui tovarăși. Aci ie locul ca să dăm numai câte-va rânduri din carnetul jurnal al locot. Long, ca cine-va să-și poată face o idee, ce suferințe au îndurat acești oameni.

Vineri 1 Oct. 1881. Azi dimineață am mâncat ultima noastră bucată de carne și am pus la fierț ultima noastră foaie de ceai. Și totuși trebuie să

ne gătim la un drum de 25 mile pentru care nu avem de cât, câte 2 sferturi de spirt de om, ceaiul fiind deja isprăvit.

Sâmbătă 8 Oct. La 5 și jum. am dejunat un pahar de apă caldă cu câte-va picături de spirt.

Luni 10 Oct. La 5 ora și jum. am bătut ultima noastră picătură de spirt cu câte-va bucățele de piele de ren, ieri o mâncasem pe cea care ne acoperea picioarele. Pentru cină nu ne-a rămas de cât o lingură de glicerină. Toți suntem slabi și istoviți totuși plini de seninătate. D-zeu ne îndeamnă!

Sâmbătă 15 Oct. La dejun, cina din scoarță de salcie și 2 ghețe vechi. E îngrozitoare această situație și totuși ei nu și perduseră speranța!

Iată la ce privațiuni se supune omul pentru ca să servească interesul științific: îndură foamea și frigul, sau mănâncă și bea, cea ce nici animalele n'ar putea suporta.

Și cu toate nenorocirile, cari de obicei, însoțesc expedițiunile polare, cu toate victimile omenești pe cari le cer, mereu se mai găsește câte cineva, care să și încerce norocul.

Din cele trei imbarcațiuni, cari rămăseseră din expediția Jeanetei, numai două fură găsite, cum văzurăm cea de a treia cu toate cercetările făcute, a rămas pierdută pentru totdeauna.

(Va urma).

E. Flavian.

Toga la Romani

I

(Urmare)

Am spus mai sus că toga cenușie se purta în semn de doliu, și foarte adesea ori de ómeni săraoi. Putem dovedi că chiar preoții și magistrații erau obligați a o purta, în momentul când aduceau ofrande morților, sau când îndeplineau vre-o sarcină funerară.

Cenotaful din Pisa, (Wilmaus. No. 883.) sau inscripția marmoreană privitoare la ceremoniile funebre, legitate de către decurioni municipiului din Pisa; între altele vom vedea că pomeneste și de Toga cenușie.

.....Utique apud eam aram quod annis. a. d. XII. K. Septembrii, publicae manibus eius per magistratus cosque, qui ibi iuri dicundo praerunt togis pullis amictos, quibus eorum jus fasque erit eo die, eius vestis habenedae inferiae mittantur....

De aci deducem că magistrații, și acei ce vor fi având drept de a da justiția, erau îmbrăcați în toga cenușie, veșmânt impus și permis în aceste circumstanțe.

Cenotaful de Pisa fu ridicat de acest municipiu în onoarea zeilor mari, ai prin ipilor *Lucius* și *Caius Caesar*.

E cunoscut că marele Octavian, avu nenorocirea ca în anul 25 a. Ch. să peardă pe *Marcellus*, nepotul și ginerile sên, cel mult cântat de *Vergilius Maro*. În anul 12 móre și *Agrippa* cel de al doilea ginere, iar în anul 9 a. Ch. *Drusus* fiul *Liviei*, soția sa. Marele fondator al imperiului roman, rămâne foarte amărât din cauză că nu știa cui să lase succesiunea opereii sale în fine adoptă pe cei doi nepoți *Lucius* și *Caius* fi ai lui *Agrippa*, pe cari îi face *principes senatus*.

Prin aceasta și se înalță însă să mărește dușmânia *Liviei*, care pune săi asazineze. *Lucius* móre în *Marsilia*, iar *Caius* în *Asia*, în anul 2 după Ch. Prin aceasta tronul

imperiului rămâne lui *Tiberius*, fiu iubit al *Liviei*, cu condițiune ca tronul să revie lui *Germanicus* după mórtea sa.

Vedurăm ce interes presenta toga la Romani, acum ne vom ocupa în scurt despre forma, dimensiunile și materia din care se compunea.

Ea fu făcută din lână albă, la început gróasă bine bătută, în stare de a apăra corpul contra frigului. ploii și sórelui.

Colórea albă era în general, pentru cei ce puteau să suporte cheltuelile de întreținere a unui ast-fel de costum; cei sărmani purtau colorul cenușiu, ce de alt-fel fel era în mare uz în caz de doliu.

În ce privește dimensiunile, nu ne putem pronunța cu precisiune. Lungimea sa scurtimea togei, a variat fórte mult în cursul timpului, întocmai cum se întâmplă și azi cu modelele nóstre. Greutatea provine mai mult din aceia că mai tóte monumentele, baso-reliefurile și statuetele, sunt din timpul imperiului și deci, nu ne putem da seamă cum au fost sub republică și regalitate.

Romanilor în tot-deauna le-a plăcut a imita pe vecinii lor: Etruscii și Grecii; în tocmăi cum aceștia imitaseră pe Fenicienii, Egiptienii, Asirienii etc.. Toga fu împrumutată de la Etruscii. *Denys* (l. III. 71) raportându-se la reprezentările etrusce, ne comunică că toga era în formă de semicerc, iar *Quintilianus* (XI. 3. 13) aprobă într-un mod tacit aceiași opiniune, adăogând numai, că cutele ca și încheetura se făceau în față, fiind prinsă cu o agrafă pe umărul stâng.

De uni savanți germani s'a emis părerea că toga ar fi avut o lungime de 15 picioare 4 m. 50 și o lărgime de 10 picioare adică 3 metri, ideia însă nu e susținută pe nimic și chiar e inadmisibilă.

Prima schimbare în croiala acestei haine se face sub republică și din modelul etrusc și roman primitiv, ese la iveală o nouă formă, accentuată în spiritul romano-grec. Semi-cercul devine mai mare, stofa e croită în lung, colțurile sunt croite în formă de

semilună. Cu alte cuvinte avem o formă de tranziție de la cea antică.

— Suetonius (Aug. 73) o caracterizează prin expresiunea: „neque restricta, neque fusa” adică nici scurtă, nici largă. La începutul domniei lui August se menține, aceeași formă, diteră însă numai ca lungime și ca îndoituri, formând un sinus pronunțat de sub cotul drept, până la clavicula stângă.

Caracteristica togei din timpul lui Ciceron, Caesar și Augustus, era ceva mai mult pronunțată, și în locul amplitudinei și brevității antice, găsim o draperie strinsă la mijloc, cutată și de o eleganță unită cu multă finețe. Deosebirea mai constă și în aceea că pe când în cele două forme arhaico-etruscă, din timpul regilor și primi ani ai republicei — brațul drept era gol, acum se formează un rasmător din învelișul umărului drept și sinusul intern format prin tragerea togei spre umărul stâng.

Cu toate acestea atâta de bine este aranjată, în cât brațul poate fi scos sau vîrit sub togă după voce.

Acest chip de aranjare numit, *brachium veste continere*, era adoptat în genere de toți oratorii republicei, luat prin imitațiune de la Greci.

Ceva mai târziu, poate chiar din timpul lui August, toga ia o formă largă și lungă, ne mai scoțînd în relief conturul corpului. Această nouă formă tu numită *toga fusa*.

Amplitudinea sa, făcea ca cercul să fie complet, — pornind învelișul din umărul stâng, unde venea puțin asvîrlit peste încheetură, — acoperea tot spatele și umărul drept și după ce acoperea partea din față se petrecea din nou peste cel stâng; îmbucându-se cu marginea ce atârna la spate.

Îndoiturile ei peste umeri, acoperea în total basa gâtului, atunci când brațul drept era drapat, însă când el era lăsat liber. să desvelea odată cu brațul și peptul până la mamela stângă, formându-se din marginile togei două sinusuri mari, numite de *Quintilianus*, unul de *centissimus*, și altul *mictus*,

De sigur că *mictus*, era cel mic, format din ultima resfrîngătură a togei, pornind de la umărul stâng, până sub brațul drept.

Toga fusa, ce deosebea de cea laltă care se aseamăna cu *pallium* grec, prin lungimea până la călcăie și prin o lărgime neîntrecută până aci.

De sigur că toga nu era purtată în felul acesta în toate împrejurările, ci numai în timpul discuțiunei sau în timp de liniște și repaos.

La vînațoare sau la vre-o acțiune corporală, ea se strîngea la mijlocul corpului prin un *cingulum* de piele sau stofă. În timpul când era căldură mare, pentru a și umbri capul lua colțul drept al togei și îl punea pe cap.

Une-orî se ridica de la mijlocul ei, din marginea ce forma gulerul trîgînd-o până peste frunte, acoperindu-și și ceafa.

S'a spus că adolescenți purtau *toga praetexta*, pe care o lepăda la majorat.

Veșmîntul acesta avea aceeași formă ca și cea a bărbaților, singura deosebire consta în o bandă largă de purpură, de origina etruscă, ca și *bullae* de care am vorbit mai sus.

Banda roșie era purtată la început de toți copiii cetățenilor romani; iar mai târziu sub republică se face o deosebire.

Copiii celor avuți, de regulă ai celor din clasa senatorială purtau banda în sensul orizontal, iar ai celor de rînd în sens vertical și cu mult mai înguste.

Cei din ordinul senatorial purtau numele de *laticlavus*, nume de sigur luat de la banda purpurie, ce o avea pe togă.

În afară de aceasta mai remarcăm și *toga picta*, numită ast-fel după broderille și cusăturile ei.

Ea fu la început purtată numai de consuli cu ocazia triumfurilor lor militare, — mai în urmă tu întrebuințată și de praetori când celebrau jocurile din circuri, precum și de magistrați din provincii ca: *gubernatori*, *duumviri*, *quatuorviri*, *aediles*, *quaestores*, *decuriones*, etc.

În timpurile străvechi, toga fiind făcută din stofă groasă, făcu ca Romani să nu poarte pe de desubt de cât un fel de pantaloni numiți. *sabligalum*, ca tricourile noastre de baie.

Cât-va timp în urmă, la începutul republicei, se introduce obiceiul de a purta sub togă o cămașe albă de lână, numită *tunica*.

Ea se usa mai mult în interiorul casei, une-ori avea mâneci alte-ori nu, însă de regulă cu dungă roșie, late pentru cei din ordinul senatorial, înguste pentru cei din ordinul equestru și sacerdotal. De aci tunica avu două numiri: *tunica latyclava* și *angustyclava*.

Cam de pe timpul lui *Plautus*, se introduce obiceiul ca pe sub tunică să se poarte o vestă scurtă, cu mâneci strâmte, numită *subucula*. Ea luă numele de *indusium* sau *supparus*, după felul croielei, (Varo. lib. L. v. 131), și se purta de ambele sexuri.

Îndată ce usul tunicii și subuculei, se răspândește peste tot, confecționarea togei nu mai este din materie grosă ci subțire aproape transparentă, fiind mai practică în contra căldurii.

Generali romani purtau o togă roșie, numită *pululamentum*, care învelea mica armură ostășească, întocmai ca la *militēs gregarii*, *sagum*. (Isidor orig. XIX. 24. 9; Apul. Apol. p. 441). Ea une-ori putea fi și albă, însă nu acoperea tot corpul, ci numai o parte fiind înodată pe umărul drept, prinsă cu o *fibula*.

Pululamentum; era mai mic ca *pallium* grec, tot-deauna însă *ἐπιβλημα* și nici o dată *ἐμαζοιή* sau *πιρὶβλημα*. Un trumos exemplu avem pe columna lui Traian, acolo când are *σπίρον* în mâna stângă.

Oameni de rând, în călătorii, substituiau togei o mantă numită, *paenula* (*παρόλη*;) cu sau fără mâneci, din stofă groasă și încheiată în față. Ea avea la spate o glugă și se întrebuinta mult în timpul ernei. Cei bogați purtau tot un asemenea vestmânt, însă mai larg, numită *lacerna*, și putea fi pusă chiar peste togă. Ea avea de asemenea

o glugă (*cuculus*), care era prinsă cu agrată sub bărbie.

Portul lacernei fu oprit de August în toate ocaziile oficiale, rămânând numai în ocaziuni de voiajuri, vânătoare; excursie, etc.

În cât privește pe femei, ele purtau în timpul republicii, un fel de vestimânt numit tot toga, însă ceva mai scurticel, pôte o imitație tot etruscă sau greacă. După resboaele punice se adoptă o haină numită stola *σκολή* care devine port național al matronei romane, un fel de togă feminină, iar toga de până aci rămâne a se purta de femeile adultere numite *meretrices* și de cele măritate cari din cauza adulterului fuseseră repudiate din casele soților. Când întâlnim cuvântul de *togata*, referitor la o femeie, înțelegem o desfrînată.

— Portul togei, ca costum oficial și național, din timpul lui August, începe a decădea. Așa, de unde până aci aveam *gens togata et Galia togata* și chiar *fabulae togatae*, vom întâlni alte numiri.

Se înțelege că cu răspândirea portului tunicii cade acel al togei, mai ales la poporul de jos, care nu avea mijloc de ași face atâtea haine.

Horatius designează pe poporul de rînd prin cuvintele „*tunicatus popellus*“ cea ce ne dovedește începutul căderii în desuetudine a togei.

Epist. I. 7. v. 64-78 „... Vulteiū mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popelle
Occupat, et salvere jubet prior...”

„Într-o dimineață. Filip surprinse pe Vulteius vîndînd vechituri trențăroase poporului tunicat (poporul de rînd) și îi pofteste mai întâiu salutare.”

Decăderea poporului roman se prevedea odată cu schimbarea republicei în imperiu, și înființatorul de fapt al acestuia, se grăbește a lua măsuri radicale. Am spus mai sus că Octavian oprește purtarea lacernei, în relațiile oficiale, spre mai bună mărturie se dăm aci următorul pasagiū din Suetoniu (Aug. 40).

„Etiam habitum vestitumque pristinum

reducere studuit. Ac visa quondam pro concione pullatorum turba, indignabundus et clamitans, eu:

Romanos, rerum dominos, gentemque togatam! Negotium aedilibus dedit, ne quem posthæc paterentur in foro circove, nisi positus lacernis, togatum consistere.“

Orî câte ordine ar fi survenit peste ale lui August, de la diferiți împărați, totuși mersul lumii nu puteau să'l schimbe.

Dacă sub Caracala, se dă dreptul de cetățenie tuturilor locuitorilor din imperiu, cu care cade cu totul în uitare portul național al togei; însă tot-deauna, în tot cursul existenței imperiului el a rămas port oficial, uzat de magistrați ce dau justiția, de guvernatori, de generali, de praetori, de praefecti și de legati.

Oficialitatea togei va fi îmbrățișată și de popórele din evul mediu și modern ba cu prisos și în cel contimporan.

Sfârșit

Virgiliu Andronescu

NAPOLEON I

Reflexiunile sale despre divinitatea creștinismului și Mântuitorului lumii.

Presentul discurs al lui Napoleon este extras din scrierea intitulată „Aux Lecteurs“ de M. Renan de către mult stimatul meu Profesor Econ. St. Calinescu în scrierea sa „Incercări de literatură Bisericească“ și de oare-ce cred că el interesează și pe cititorii Revistei „Ovidiu“, am crezut că'i voi servi dându-le spre citire această bucată literară așa de frumoasă atât din punctul de vedere al coprinsului cât și al autorului ei.

Beauterne în opera sa intitulată: Sentimentele lui Napoleon asupra creștinismului, dice: La Sânta Elena se vorbea adesea despre religiune — In-tr'o di conversațiunea era foarte animată — Acum țise Beauterne se vorbea despre o cestiune înaltă, adică despre divinitatea lui Isus Christos.

Napoleon apăra dogma despre divinitatea lui Isus cu argumentele și cu elocința unui adevărat om de geniu.

Generalul Bertrand era adversarul său în această discuțiune.

De óre-ce Bertrand dicea că Isus Christos este un simplu om, Napoleon îl răspunde într'un mod subit: „Cunosc pe ómenii și'ți spun că Isus n'a fost un simplu om. Eu nu vîd în Licurg, Numa, Confuciu și Mahomet de cât numai niște simple legistatorî, cari avînd primul rol în stat, au căutat să dea cea mai bună soluțiune problemei sociale; ei nu au avut nici o pretențiune, de a fi considerați așa de sus, adică de a fi creduți că sunt deî.“

Intr'adevăr posteritatea a divinizat pe cei d'intâi despoți, eroi, principî, ai națiunilor și institutori ai primilor republice. — Eü însă recunosc deî, și pe acești ómenii mari ca fiind de aceeași natură ca și mine Inteligența lor nu se distinge de a mea de cât într'un chip óre-care. — Ei au fost cei d'intâi, au împlinit un mare rol în timpul lor, după cum am făcut și eu însumi.

Nimic într'inșii nu probă că sunt fiindte divine, din contra, eü vîd numeroase raporturi între ei și mine, constat similitudine, debilități și erori comune, cari îi apropie de mine și de umanitate. Facultățile lor sunt ca și ale mele, nefiind diferența de cât între usul ce noi am făcut de dînsese, dupe scopul diferit ce ne-am propus, dupe țară și circumstanțe...

Isus Christos nu este tot ast-fel.

Intr'ensul totul mă înspăimântă; spiritul său mă covârșește, voința a mă pună în confușiune.—Intre el și verile ce ar fi în lume nu este nimic cu care să fie posibil a se compara.—El este o ființă într'adevăr cu totul distinctă: ideile și sentimentele, veritatea ce anunță, modul său de a convinge nu se poate explica nici prin organizațiunea umană, nici prin natura lucrurilor.

Nașterea sa, istoria vieții sale, profunditatea dogmei sale, care atinge într'adevăr înălțimea dificultăților și care este soluțiunea cea mai admirabilă, evangelia sa, siuguritatea acestei ființe misterioasă, aparițiunea sa, împărăția sa, mersul său printre regate și peste secole, tot este pentru mine un prodigiu; nu știu ce mister neperceptibil... care mă afundă într'o vedenie, din care nu pot să es; mister permanent, pe care nu-l pot nega și nici nu pot a-l explica.

Aici eu nu văd nimic al omului. Mă apropiu mai mult, examinez mai de aproape, cu toate acestea totul este mai presus de mine, totul rămâne mare. dintr'o mărime care sfărâmă și nu-mi pot da compt despre nimic...

Religiunea sa este un secret al său propriu și provine de la o inteligență. care într'adevăr nu este inteligența omului.—În religiunea sa este o originalitate profundă care creează o serie de cuvinte și de maxime necunoscute. Isus nu împrumută nimic de la nici una din științele noastre. Se poate afirma în mod absolut că el nu găsește nicăiri modelul de imitat

al vieții sale de cât numai în sine singur.—Nu este un filosof, căci procede prin minuni și discipolii săi de la început îi sunt adoratori.—El îi înduplică și-i convinge mai mult printr'un apel la sentimente, de cât printr'o destășurare de logică și de metod: nu le impune nici studii preliminare, nici cunoștința literară.—Totul în religiunea sa consistă să se bazează pe credință.

Intr'adevăr științele și filosofia nu servesc întru nimic pentru salute (mantuire). Pentru acesta Isus nu vine în lume de cât spre a revela secretele cerului (ale împărăției lui D-zeu) și legile spiritului. Prin urmare, el n'are a face de cât cu sufletul, nu vorbește de cât cu el și numai pentru el aduce Evangelia sa. Sufletul este deajuns pentru el, după cum și el este deajuns pentru suflet. până la venirea sa sufletul nu era nimic, materia era Domnul și guvernatorul lumii. La vocea sa totul se pune în ordine. Știința și filosofia nu sunt mai mult de cât științe secundare. Sufletul acum a recucerit suveranitatea sa.

Ce magistru! ce cuvânt, care operează o atare revoluțiune! Cu ce autoritate învață El pe ómenii rugăciunea, impune credința! și nimeni aci nu contradice, pentru că evangelia conține morala cea mai pură și pentru că dogma în cea ce conține neînțeles, nu este alt de cât proclamațiunea, despre cea ce există acolo, unde nici un ochiu nu poate vedea și nici nu raționament nu se poate înălța.

Cine ar fi fără de minte de a nega minunile vădute pe vârfurile munților înghețați și narate de călătorul îndrăsnit, care singur a avut cutesanța de a le visita? Isus Cristos este acest călător cutezător. Vre un om pôte rămânea încredul dar nu pôte zice: acosta nu este așa.

Consultați pe filosofi asupra acestor cestiuări misterioase, cari sunt esența or ului și a religiunei și veți vedea că aceste sisteme sunt ceva, care n'are nici o legătură cu viața noastră domestică.

Spre a înțelege filosofia lui Socrate și Platon trebuie multă forță intelectuală de a reflecta, trebuie în fine a avea cine-va mulți ani de studiu și de aptitudine specială.

Pentru a înțelege creștinismul nu trebuie de cât bunul simț, inimă și un spirit drept.

Religiunea creștină nu este o metafisică, ci o regulă practică, care direge acțiunile, care corige pe om și consiliază în totă puterea sa. Biblia oferă o mulțime de fapte și omenii pentru a explica timpul și eternitatea, așa precum nu pôte oferi nici o altă religiune. Dacă vre unul se pôte înșală că religiunea creștină nu este adevărata religiune, se pôte scusa de a se înșala pentru că totu în creștinism este mare și demn de D-zeu.

Eū caut în istorie în zadar de a găsi un om asemenea lui Isus Christos sau ceva, care să se apropie de evanghelie.—Nici istoria nici umanitatea, nici secolele, nici natura nu mi oferă ceva, cu care să se pôte com-

para Isus Christos și evanghelie sa. Aci tot este extraordinar și nimic nu este care să nu fie mai presus de spiritul uman.

Cei impii chiar n'au cutesat a nega sublimitatea Evanghelie.

Evanghelie fără voia lor, le inspiră o venerațiune.

Tote cuvintele în Evanghelie sunt sigilate și solidare unele de altele, ca pietrele aceluiaș edificiu.—Spiritul care leagă cuvintele între ele, este un ciment divin, care succesiv descoperă sensul.—Fie-care frasă are un sens complect, care descrie perfecțiunea unitații și profunditatea totului, evanghelie este cartea, în care spiritul află o frumusețe morală necunoscută până atunci și o idee despre infinitul superior care inspiră creațiunea! Și cine ore, de cât numai D-zeu putea să producă acest tip, acest ideal de perfecțiune, ideal exclusiv și originel, unde nu pôte, nici a critica, nici a adăoga, nici a scote un singur cuvânt, în fine Evanghelie este o carte care deferește de tot ce există, cu totul nouă, fără precedent și fără a fi ceva asemenea în urmă-ri.

(Va urma)

Ecom. Gh. Rădulescu

INSULA ȘERPILOR¹⁾

(Continuare)

Aceiași confuzie între insula Borysthene și Leuce se pare că face și Pliniū. Distanțele însă ce are grije să le dea marele naturalist îi lumi-

1) După importanta descriere a D-lui G. Popa Rev. ach. Vol. VII fasc. II anul 1894 pag. 391-416

neză textul. Apoi pe țărm portul Achileilor, insula lui Achile, vestită pentru mormentul acestui erou; la 125000 pași, o peninsulă numită Cursa lui Achile.

Și în paragraful următor; În fața lui Borysthene se află Achillea numită și Leuce și Macaron (a fericiților). Observațiunii din zilele noastre o așază la 140000 pași de Borysthene la 120000 de Tyras, la 50000 de Peuce. Circuitul îl are de 10000 pași.

În veacul III după Christos C. Juliu Solin făcând în scrierea sa intitulată Polyhistor niște estrase după Pliniu vorbește și despre Leuce, fără ca să adaoge însă vre-o nouă idee:

„În fața lui Borysthene se află insula lui Achile cu un templu sacru, de care templu nici o pasăre nu se apropie și cele cari din întâmplare ar fi sburat spre el în grabă o iaș la fugă“.

Aceiași situație atribuie insulei poetul și gramaticul Priscian în poema *Periegesis*, tradus liber după Dionysiū:

„În partea stângă a Pontului Euxin și în fața fluviului Borysthene, se afla o insulă, care se numește Leuce, fiind că hrănește pe ea multe pasări albe ca zăpada. Se mai spune că aci sufletele eroilor vestiți petrec în tihnă, frumoasă recompensă a virtuții“.

Mai multe date asupra configurațiunii insulei Leuce ne dă Festu Rufu Avien în poema sa *Descriptio orbis terrarum* tradusă după opera lui Dionisiu.

Dacă de aci începe cine-va să taie în stânga apa de marmoră a Pontu-

lui Euxin, pe unde fluviul Borysthene se aruncă în mare, va zări de departe culmile Leucei. Leuce cu vârturile cele albe, Leuce reședința sufletelor; căci după tradiție aci petrec sufletele pacnice ale eroilor; aci unde din cauza golfului celui întins stâncile formeză peșteri găunoase, aci unde stâncile se desfac prin măcinarea pământului și bolta lor scobită atârnă d'asupra.

Acestea sunt darurile celor pioși, căci Jupiter ia scos pe ei din adâncurile întunecate; căci virtutea nu cunoste infernul.

Dacă autorii citați până aci au fixat pozițiunea insulei Leuce prea la N. Ptolomeu și imitatorii săi o pun prea la miază zi. Marele geograf și astronom în cartea III a geografiei sale, o admite lângă țărmul Moesiei Inferioare, împreună cu mica insulă Borysthenis.

„Lângă țărmul amintit al Moesiei inferioare se află insula Borysthenis și Leuce a lui Achile“.

Pe Ptolomeu îl urmează tocmăi Tzetzes poet din secolul XII:

„Lângă țărmul pontic al Moesiei se află două insule; una e insula Leuce a lui Achile, cea d'a două insula Borysthenes“.

Iornandes în *Istoria Goților* menționând și insula Leuce ne spune că se află înaintea Istrului.

Intr'un important pasagiū din *Laconica* al lui Pausanias, se zice:

„La gura Istrului se află în Pontul Euxin o insulă cu numele Leuce, periplul ei de 20 de stadii, acoperită

totă de o pădure și plină de animale sălbatice și domestice, având un templu și o statuie. Leonim ne spune că a văzut pe Achile, pe Ajace al lui Oileu și pe al lui Telamon, că se află împreună cu ei și Patroclu și Antiloc și că Elena trăește împreună cu Achile.

Ca și Pausania, filosoful Maxim din Tyr așază insula Leuce la gura Istrului.

Achile locuiește în insula din dreptul Istrului în marea pontică, templul lui Achile și altarele lui Achile și de bună voie nimenea nu călătorește acolo, de cât ca să aducă jertfe, făcând sacrificii, întră în templu.

Istoricul Arrian, care trăia în jumătatea întâia a secolului II al erei noastre, așază din auzite, insula Șerpilor înaintea gurei numită Psilon a Dunărei în loc s'o fixeze înaintea brațului Colonstoma.

În resumat. din pasagiile până aci citate din autorii Greci și Români s'a putut vedea că anticitatea greco-română n'a avut o idee clară de poziția insulei noastre.

Unii ne spun numai că se află în Pontul Euxin, alții o pun prea la Nord, alții prea la Sud, alții o confundă cu mica insulă Borysthene, alții în fine o așază la gurile Dunărei, fără ai determina însă distanța.

Adese ori greșelile și afirmările unuia se găsesc neîndreptate și necontrolate la altul care îl urmează. Circuitul insulei după măsurătorile

exacte moderne e de 10 stadii după Pausania de 20, după Philostrate de 30, și după Pliniu de 80.

Locotenentul, M. D. Ionescu

(va urma)

S N O V E

Un țigan mergea odată pe marginea unei gârle. În urma lui venea un popă.

Ce-i dete prin gând țiganului, să-și bată joc de popă.

— Bună ziua, varicule!

— Ești nebun, țigane? Varic is?

— Doar ne-î fi Mitropolea?

— Popă's, cióră, nu vești?

— Ba deū, popă? Eū unde te vedeam:

La cap stufos,

La barbă bărbos,

Credeam, deū,

Că din pușcherie ești scos!

Și-a și tulit-o țiganul...

R-Sărat

— Un Român a întrebat odată pe-un fin al lui țigan de neam:

— Mă țigane, ai văzut tu corabie?

— Ihi, dișe țiganul mândru, ba am și mâncat!!!

Bălăceanu

Un țigan a plecat cu stăpănu-său la târg. Peste noapte, la un han, îi dice stăpănul:

— Mă țigane, să mă scoli să nu m'apuce ziua!

Dimineata, când întrebă stăpănul:

— Cum e atară, faraóne?

Îl prinse o grozavă mirare, când auzi pe țigan:

— E hîntunearec, boiarule, și brînză multă!

Pasă-mi-te țiganul era cu capul într'o puțină cu brînză!!!

Slănic-Buzău

Un Ungur și-un Român se aflau la băi, unde le dăduse doctorul o apă amară și grețosă.

— Amară mai e, dișe Românul.

— Urita drache, dișe Ungurul.

— Paharul întâiu e ce e, cele-l'alte mai merg.

— No, io face tare bine, dișe Ungurul cu față de iscusit, io pahare ale intii versem jos și ghitem al doile.

R-Sărat

D. Munteanu-Rîmnic

reușit ca și interpretarea rolurilor care în mare parte se datorează d-șoarei Elena Genhlich profesoare de limba germană.

Ne facem o plăcere a recomanda acest institut d-lor Părinți pentru anul viitor.

La 24 Iunie a. e. institutul nou de domnișore de sub direcțiunea d-șoarei Ponci a terminat anul școlar 1898 și 99 printr-o frumoasă serbare dată în localul institutului a avut o reușită deplină.

La 25 Iunie a. e. a avut loc în salonul de casă al primăriei Constanța distribuirea premiilor la cursul primar.

Discursul a fost ținut de d-nul Revisor școlar, Ionescu și a răspuns d-l Poteca, ajutorul de primar.

La 29 Iunie a. e. în același local s'a distribuit premiile la școala profesională de fete și la gimnaziul local Mircea cel bătrân discursul s'a ținut de d-nul profesor Virgiliu Andronescu și s'a răspuns de d-l D. Sideri directorul prefecturii care a deschis solemnitatea și a împărțit premiile.

Domnișoara Eurosina Moșoiu, membră fondatoare a reușit la examenul de capacitate ca institutore cu nota 7,82. Felicitările noastre.

Domnul Locotenent M. D. Ionescu va ține în luna Iulie o conferință asupra Dobrogei.

Numărul viitor al revistei va eși dublu pentru a putea avea numărul de 24 la 1 Septembrie.

POȘTA REDACȚIEI

Aurora.— Sonet. De ce vezi umbra morței în tot locul? Viața îmi pare că o guști cu

nesăția. Spre seară, va avea corăcieri. Schițe de creion — Ce artă a face schițe cu — Câtă depărtare, D. n. de la verme până la astru. Încercați mai departe, însă trebuie precumpănire. Spori și eu bine. Rog pe viitor dați-ne și numele odoberat, în coțul foiei. Ținem secretul.

L. Popescu.— Copuz. Decepție! decepție! — Ce atâtea decepție la un om tiner? Ați citit Aforismele d-lui Maiorescu, Nici Schopenhauer, nu credea ce spune. Același..... decepție. De ce mai bine să văfi morțea, truda continuă va fi de folos. Prin trudă și muncă veți parveni a înlătura decepționismul. Credem că veți trimite ceva pe viitor, acel ceva va fi de sigur bun. Așteptăm.

Dem. Munt.— R. Așteptăm articolele. Nu uitați pe cel de pedagogie. E foarte util și cel cu școlile de adulți.

Drăguț.— În numărul viitor se va publica. Va fi număr dublu.

Administrațiunea revistei „Ovidiu” convenind cu d-l M. Parea Librar și Tipograf din localitate, succesorul d-lui Dimitrie Nicolaescu, a vinde tuturor abonaților și cititorilor noștri ori-ce mărfuri din magazinul D-sale, cu un sczământ de 10 %.

Deci, ori cine so va presenta cu bonul de mai jos la sus zisa librărie, are dreptul a pretinde sczământul convenit. Pentru d-nii Abonați e de ajuns chitanța de plata abonamentului.

În viitor vom face Onor. noștri abonați alte înlesniri și surprize.

Comisiunea

TIPOGRAFIA „ROMANA”
MARIN PUREA
CONSTANȚA

Execută ori-ce lucrare tipografică de orice bransă precum: Broșuri, Ziare, Afise, în orice mărime, Bilete de suvenir, de logodnă și de nupă, Hărți de adresă, placi etc., cu prețurile cele mai convenabile.
Cărei de vizită numai cu 2 lei sută.

Rugăm pe onorabilii noștri cititori, să bine-vorăscă a înainta abonamentul pe adresa, D-ului Cassier al Cercului Literar „Ovidiu”, fiind cunoscute sacrificiile morale și materiale ce face Cercul pentru ridicarea nivelului de cultură în Dobrogea.

ABONAMENTELE LA REVISTA „OVIDIU”

Pe un an țară	Lei 10.—	Pe 6 luni în străinătate	Lei 7.50
Pe un an în străinătate	15.—	Pe 3 luni în țară	3.—
Pe 6 luni în țară	5.—	Pe 3 luni în străinătate	5.—
Un număr	bani 50		
Un număr vechi	leu 1.—		

Pentru ori-ce tel de anunț inserat în revista „Ovidiu” în spațiu de 10 linii, pe termen de o lună se plătește 10 lei anticipativ. Pentru 3 luni 20 lei.

Piața Independenței 40

Piața Independenței 40

LIBRARIA „ROMANA”
ȘI
LEGATORIE DE CĂRȚI
MARIN PUREA

Deposit de Articole de Librărie și Papetărie de toate calitățile cu prețurile cele mai convenabile.

Asemenea în ce privește Legătoria de Cărți aducând un măiestru perfecționat în această bransă cum și materiale bune executăm ori-ce lucrări de cartonage solid, elegant și eficient.

Cărți poștale ilustrate

Colecțiuni de cărți poștale ilustrate cu vederi și figuri, în picuri cu 10 cărți poștale bine asortate bani 90.

În picuri cu 20 cărți poștale 1.70

Deposit de Imprimări și Registre.—Asortat cu toate sursele de imprimare și registre necesare Primăriilor Urbane și Rurale, Perceptorilor fiscal și comunal, Parochiilor de Biserică, Școlilor, Judecătorilor de ocazie și comunale.—Cu prețuri foarte reduse.

Ori-ce comenzi se execută în 24 ore și se expediază în toată țara.